Huszár Ágnes

Miért áll még Sztálin szobra?

VISSZHANG - LII. évfolyam 36. szám, 2008. szeptember 5.

Két dologban feltétlenül azonosan vélekedünk Széky Jánossal (Ez pont olyan, mint... ÉS, 2008/35., augusztus 29.):

1) Én sem értem pontosan a grúziai helyzetet.

2) Én sem gondolom, hogy analógiával vagy a mindennapi gondolkodás egyéb konstrukcióival: túláltalánosítás, egyből egyre való következtetés stb. érthetővé lehetne tenni bonyolult összefüggéseket.

A Sztálin-szoborral kapcsolatban feltett kérdésére próbálok meg válaszolni a magam töredékes és esetleges emlékei alapján.

1972 nyarán tolmács-idegenvezetőként jártam Grúziában egy turistaúton. Az első Sztálinnal kapcsolatos élmény a helyi Inturiszt Szállóban rendezett vendégségen ért. Feltálaltak néhány helyi specialitást, zöldfűszeres sajtokat, a szacivi nevű diós csirkét és néhány üveg fehér gólyás címkéjű konyakot. A szálloda igazgatója házigazdaként, tamadaként vezényelte a pohárköszöntőket. Inni kellett a vendégre, annak édesanyjára, hazájára, a vendéglátó édesanyjára, hazájára, az államfőkre, a nőkre általában, külön a jelenlevőkre és az anyákra. Kemény torna volt: orosz szokás szerint negyven cseppet kellett inni minden tiszteletre méltó személyre. A tizedik - utolsó - tószt meglepően rövidre sikerült: mindenki csak annyit igyon, amennyire becsüli a címzettet: a grúz nép nagy fiát, Joszif Visszarionovics Sztálint. A vendéglátók komor arccal figyelték a vendégek poharát.

Másnap megjelent a turizmusért felelős helyi minisztérium egyik tisztviselője. Ő már Pesten megismerkedett a kolléganőmmel, aki kölcsönadott neki néhány ezer forintot azzal, hogy Grúziában kifizeti neki rubelben. Megadta a tartozást, majd előadta, annyira meghatódott kolléganőm nagylelkűségétől, hogy egy különleges ajándékkal szeretné viszonozni. Megesketett bennünket, hogy senkinek nem mesélünk a dologról, majd beültetett a Ladájába, és elvitt bennünket Goriba. Megcsodáltuk a sivár házak fölé emelkedő, túldimenzionált Sztálin-szobrot és a szülőháza köré épített múzeumot. Szent hely ez minden grúz számára - mondta vendéglátónk. Egy hatalmas, klasszicista stílusú lépcsősor tetejére érve megláttuk - mint a mazsolás kalácsban a mazsolát - a csöpp faházat, benne a priccset, fölötte az ikont - a helyet, ahol Dzsugasvili meglátta a napvilágot.

Ottani ismerőseimmel beszélgetve a mindennapi gondolkodás maszatos fogalmaiból, logikátlan következtetéseiből a következő "érvrendszert" bontottam ki (bizonyos) grúzok Sztálin-kultuszára vonatkozólag:

1) Az oroszok sok rosszat mondanak Sztálinról, de lehet (sőt, valószínű), hogy hazudnak.

2) Legalább rendet tartott, nem úgy, mint ezek a maiak.

3) Megnyerte a II. világháborút.

4) Nem volt még grúz, aki többre vitte volna nála, végtére is évtizedekig irányított egy világbirodalmat.

Hát ezért áll még Sztálin-szobra Gori főterén.

Huszár Ágnes